

Девалвација јуана и берзански потреси отворили су ново поглавље у континуираном процесу реформи у кинеској привреди. Упркос астрономским губицима међународних размера, кинеска економија настоји да задржи вишедеценијски зацртани курс у погледу стварања модерног друштва с економијом која је упоредива са развијеним земљама. Имајући то у виду, кинеска тростепена стратегија развоја је испуњена у прва два корака. Остаје, по мишљењу многих економиста, најтежа степеница: остварити друштвени и економски прогрес до нивоа средње развијене привреде (мерене првенствено бруто друштвеним производом по глави становника) до средине 21. века, односно симболично до 2049. године – стогодишњице настанка Народне Републике Кине.

Успостављање и усавршавање оригиналног система социјално-тржишног привређивања до сада је давало импресивне резултате: кинеска економија је пуне три деценије бележила двоцифрене стопе раста са вишеструким увећањем друштвеног производа. Кина је данас друга економија света, највећи светски извозник и други највећи увозник. Поред бројних видљивих економских параметара, нарочиту пажњу привлачи функционисање финансијских тржишта и финансијског система у целини. Због даљег ширења економских активности и смањивања евидентне улоге државе, кинеска привреда ће, ако жели дубљу интеграцију у међународне финансијске токове, морати да трансформише финансијски сектор.

Боравећи месец дана у различитим кинеским градовима, имао сам прилику да се на лицу места упознам с чињеничним стањем у разним сегментима живота и пословања који осликавају нову кинеску свакодневницу, па тако и са значајем које берзанско пословање и трговина акцијама има за кинеске грађане. У Кини се може видети како многи грађани различитог друштвеног и имовинског статуса активно учествују као трговци на берзи, пратећи из сата у сат берзанске извештаје на својим телефонима најновије генерације. Међу њима је било и студената, возача аутобуса, продаваца воћа, угоститељских радника, административног особља и многих других. Зашто је важно ко тргује акцијама?

Један од основних разлога је перцепција инвеститора што се тиче ризика и приноса и познавање основних постулата финансијске науке како би такав вид инвестирања донео жељену добит у дужем временском периоду. Али ако сви ови учесници остварују профит у кратком року, какав би могао бити закључак: први, да су сви они вични у трговини на финансијским тржиштима (без било каквог потцењивања поменутих категорија и занимања) и други, да има нешто на том тржишту што свима доноси профит. То нешто је берзански мехур, надуван до изразито прецењених вредности. Тај мехур је, пре или касније, морао да пукне како би макар делимично кориговао вредности акција на берзи, носећи са собом хиљаде милијарди долара губитака за улагаче.

Ниједна од поменутих категорија индивидуалних улагача, па чак ни они професионални инвеститори, нису видели ништа чудно у чињеници да нпр. берзански индекс на шангајској берзи може за само осам месеци порасти 110 процената, док је за исти тај период нпр. у САД тај раст био 1,1 проценат. После јуна ове године, кинески индекси су почели стрмоглаво да падају, у тој мери да целокупна међународна заједница, па и саме кинеске власти, поставе питање о неопходности даљег трансформисања финансијског сектора.

Активно учествовање кинеске државе, са својим финансијским институцијама, у вештачком одржавању великог обима трговине може послати погрешну поруку свим инвеститорима, који ће бити потпуно ослоњени на државно деловање сваки пут када се појаве одређени знаци кризе. У свеопштој берзанској еуфорији, чини се као да су се заборавили неславни примери из тридесетих година прошлог века и Велике депресије у САД, која је у потпуности променила будућу глобалну привреду. Позната је анегдота када је имућни бизнисмен и политичар Џо Кенеди (отац америчког председника Џона Кенедија) на путу до посла застао код чистача да му исполира ципеле и том приликом од њега добио савет да купи акције одређене компаније, које је и сам чистач ципела купио. Схватио је (барем на време) да је то сигнал да што пре изађе са тржишта јер ће берзански мехур ускоро пући...

(Политика)